

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 14.1.2020.
COM(2020) 22 final

2020/0006 (COD)

Prijedlog

UREDJE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Europska komisija donijela je 2. svibnja 2018. prijedlog za sljedeći višegodišnji finansijski okvir za razdoblje 2021.–2027.¹ U prijedlogu je istaknuta povećana ambicija Komisije u pogledu aktivnosti povezanih s klimom te je predloženo da se iznos od 320 milijardi EUR koji će se mobilizirati iz proračuna EU-a, odnosno 25 % rashoda, potroši na takve aktivnosti.

Komisija je nakon toga 29. i 30. svibnja 2018. donijela zakonodavne prijedloge o upotrebi sredstava u okviru kohezijske politike za isto razdoblje. Jedan od glavnih ciljeva koji će potaknuti ulaganja EU-a u razdoblju 2021.–2027. bit će „zelenija Europa s niskom razinom emisija ugljika promicanjem tranzicije na čistu i pravednu energiju, zelenih i plavih ulaganja, kružnoga gospodarstva, prilagodbe klimatskim promjenama i upravljanja rizikom i njegova sprječavanja“ uz provedbu Pariškog sporazuma.² U skladu s prijedlogom Komisije znatan dio sredstava u okviru kohezijske politike usmjerit će se na taj prioritet. Bit će ključno potvrditi taj udio u zakonodavnom postupku koji je u tijeku.

Komisija je 11. prosinca 2019. donijela Komunikaciju o europskom zelenom planu u kojoj je izložila okvirni plan nove politike rasta za Europu. Ta nova politika rasta temelji se na ambicioznim ciljevima u području klime i okoliša te na participativnim postupcima koji povezuju građane, gradove i regije u borbi protiv klimatskih promjena i zaštiti okoliša. U skladu s ciljem postizanja klimatske neutralnosti EU-a do 2050. na djelotvoran i pravedan način, u europskom zelenom planu predložen je mehanizam za pravednu tranziciju, uključujući Fond za pravednu tranziciju, kako se nikoga ne bi zapostavilo. Najranjiviji su najizloženiji štetnim učincima klimatskih promjena i uništavanja okoliša. Istovremeno, upravljanje tranzicijom dovest će do znatnih strukturnih promjena. Te će promjene na različite načine utjecati na građane i radnike, a ne počinju sve države članice, regije i gradovi tranziciju s istog polazišta niti imaju jednake kapacitete za odgovor.

Kako je detaljnije opisano u Komunikaciji o Planu ulaganja za održivu Europu³, mehanizam za pravednu tranziciju usmjerit će se na regije i sektore koji su najteže pogodeni tranzicijom s obzirom na njihovu ovisnost o fosilnim gorivima, uključujući ugljen, treset i naftni škriljavac ili industrijskim procesima s visokim emisijama stakleničkih plinova. Neki će sektori biti u padu, uz nepovratan pad gospodarske proizvodnje i razine zaposlenosti za gospodarske djelatnosti s visokim razinama emisija stakleničkih plinova ili djelatnosti temeljene na proizvodnji i upotrebi fosilnih goriva, posebno ugljena, lignita, treseta i naftnog škriljavca. S druge strane, neki će se sektori s visokim razinama emisija stakleničkih plinova, za koje se mogu pronaći tehnološke alternative procesima s visokim emisijama ugljika kako bi se očuvala gospodarska proizvodnja i povećala zaposlenost, morati preobražavati. Općenito, infrastruktura za ugljen prisutna je u 108 europskih regija te je u aktivnostima povezanim s ugljenom zaposleno gotovo 237 000 ljudi, u aktivnostima vađenja treseta gotovo 10 000 ljudi i u industriji naftnog škriljavca približno 6 000 ljudi. Industrija naftnog škriljavca zahtijeva posebnu pozornost s obzirom na vrlo visoke emisije ugljičnog dioksida povezane s tim gorivom. Usto, brojna dodatna neizravna radna mjesta ovise o lancu vrijednosti fosilnih goriva i procesa s visokim emisijama stakleničkih plinova.

¹ COM(2018) 322 final.

² COM(2018) 375 – članak 4.

³ COM(2020) 21, 14.1.2020.

Mehanizam za pravednu tranziciju uključit će se uz znatan doprinos proračuna EU-a s pomoću svih instrumenata koji su izravno povezani s tranzicijom, posebno Europskog fonda za regionalni razvoj („EFRR”) i Europskog socijalnog fonda plus („ESF+”).

Mehanizam će se sastojati od tri stupa: (1) Fonda za pravednu tranziciju koji se provodi u okviru podijeljenog upravljanja, (2) posebnog programa u okviru programa InvestEU i (3) instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru s Grupom EIB-a za mobilizaciju dodatnih ulaganja u predmetne regije. Fond za pravednu tranziciju koristće se prvenstveno za dodjelu bespovratnih sredstava; posebni program za tranziciju u okviru programa InvestEU privući će privatna ulaganja, a partnerstvo s EIB-om potaknut će javno financiranje.

Fond za pravednu tranziciju bit će usmjeren na gospodarsku diversifikaciju područja koja su najteže pogodena klimatskom tranzicijom te na prekvalifikaciju i aktivno uključivanje pogodjenih radnika i tražitelja zaposlenja. Prihvatljivost ulaganja u okviru drugih dvaju stupova mehanizma za pravednu tranziciju bit će šira kako bi se pružila potpora aktivnostima povezanim s energetskom tranzicijom. Posebnim programom u okviru programa InvestEU financirat će se projekti za energetsku i prometnu infrastrukturu, među ostalim infrastrukturu za plin i centralizirano grijanje, kao i projekti dekarbonizacije. U okviru instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru s EIB-om, javnim tijelima omogućit će se provedba mjera za olakšavanje tranzicije prema klimatskoj neutralnosti. Projekti će biti u rasponu od energetske i prometne infrastrukture do mreža centraliziranog grijanja i mjera energetske učinkovitosti, uključujući obnovu zgrada.

Dodatna javna i privatna sredstva oslobodit će se s pomoću dosljednog regulatornog okvira, posebno sektorskih pravila o državnim potporama, čime će se stvoriti mogućnosti za olakšavanje upotrebe nacionalnih sredstava za projekte koji su u skladu s ciljevima pravedne tranzicije. Usto, savjetodavna potpora i tehnička pomoć za regije bit će sastavni dio mehanizma za pravednu tranziciju.

S obzirom na najnovije znanstvene spoznaje i potrebu jačanja globalnog djelovanja u području klime, Europsko vijeće je 12. prosinca 2019. podržalo cilj postizanja klimatski neutralne Unije do 2050., u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma te je pozdravilo najavu Komisije o predlaganju 100 milijardi EUR ulaganja s pomoću mehanizma za pravednu tranziciju kako bi se olakšalo postizanje tih ciljeva. Sredstva mehanizma, uključujući Fond za pravednu tranziciju, osigurat će se za potporu obvezama država članica da ostvare cilj klimatski neutralne Unije do 2050.

Fond za pravednu tranziciju

Fond za pravednu tranziciju bit će ključan alat za potporu područjima koje tranzicija prema klimatskoj neutralnosti najviše pogađa i za izbjegavanje sve većih regionalnih razlika. Uspostavit će se u okviru kohezijske politike, koja je glavni instrument politike EU-a za smanjenje regionalnih razlika i rješavanje pitanja strukturnih promjena u europskim regijama, uz zajedničke ciljeve kohezijske politike u posebnom kontekstu tranzicije prema klimatskoj neutralnosti. Provodit će se podijeljenim upravljanjem u bliskoj suradnji s nacionalnim, regionalnim i lokalnim tijelima i dionicima. Time će se osigurati preuzimanje odgovornosti za strategiju tranzicije i osigurati alati i strukture za učinkovit okvir za upravljanje.

Fond za pravednu tranziciju pružat će potporu svim državama članicama. Raspodjela njegovih finansijskih sredstava odražavat će sposobnost država članica da financiraju potrebna ulaganja kako bi se nosile s tranzicijom prema klimatskoj neutralnosti.

Metodom dodjele stoga će se uzeti u obzir razmjer izazova povezanih s tranzicijom za regije s najvišom razinom emisija stakleničkih plinova (s pomoću odgovarajućih industrijskih emisija CO₂) te socijalni izazovi s obzirom na mogući gubitak radnih mesta u industriji, vađenju

ugljena i lignita te proizvodnji treseta i naftnog škriljavca. Metodom će se uzeti u obzir i razina gospodarskog razvoja i povezani kapacitet ulaganja država članica.

Države članice dopunit će dodijeljena sredstva iz Fonda za pravednu tranziciju svojim sredstvima u okviru EFRR-a i ESF-a plus posebnim i konačnim mehanizmom prijenosa. Usto, države članice osigurat će nacionalna sredstva kako bi dopunile sredstva Unije. Razina sufinanciranja Unije utvrdit će se u skladu s kategorijom regije u kojoj se nalaze utvrđena područja. S obzirom na to da će prijenosi sredstava iz EFRR-a i ESF-a plus zajedno biti najmanje 1,5 puta viši od iznosa potpore FPT-a, ali ne viši od trostrukog iznosa u odnosu na sredstva iz Fonda za pravednu tranziciju i uzimajući u obzir nacionalno sufinanciranje, cjelokupni financijski kapacitet tog fonda premašit će 30 milijardi EUR i može dosegnuti čak 50 milijardi EUR. Kako bi se osigurao trajan učinak kohezijske politike, nijedna država članica ne bi trebala osigurati više od 20 % početno dodijeljenih sredstava iz EFRR-a i početno dodijeljenih sredstava iz ESF-a plus (izračunanih po svakom fondu) kao dodatnu potporu prenesenu na Fond za pravednu tranziciju.

Programiranje Fonda za pravednu tranziciju

Postupak programiranja, uključujući utvrđivanje područja za intervenciju i odgovarajućih djelovanja, dogovorit će se u dijalogu između Komisije i svake države članice. Njime će se upravljati u okviru europskog semestra. Ta područja moraju biti ona koja su najteže pogodjena gospodarskim i socijalnim učincima tranzicije, posebno u pogledu očekivanoga gubitka radnih mesta i preobrazbe proizvodnih procesa industrijskih postrojenja s najvišim emisijama stakleničkih plinova.

Uzimajući u obzir analizu Komisije u tom postupku, države članice pripremit će teritorijalne planove za pravednu tranziciju u kojima će dati pregled postupka tranzicije do 2030. u skladu s nacionalnim energetskim i klimatskim planovima te tranzicijom prema klimatski neutralnom gospodarstvu i naknadno utvrditi područja na koje tranzicija najviše utječe i koja bi trebala primiti potporu. Za svako od tih područja u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju utvrdit će se socijalni, gospodarski i okolišni izazovi i navesti pojedinosti o potrebama za gospodarskom diversifikacijom, prekvalifikacijom i obnovom okoliša, prema potrebi.

Kako bi se osigurala djelotvornost Fonda za pravednu tranziciju, njegova potpora mora biti koncentrirana. Utvrđena područja stoga će biti regije razine NUTS 3 ili njihovi dijelovi.

Potpore iz Fonda za pravednu tranziciju temeljiti će se na teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju i programirati će se u okviru jednog ili više prioriteta, u programima koji primaju potporu i iz EFRR-a, ESF-a plus ili Kohezijskog fonda ili u posebnom programu za pravednu tranziciju. Teritorijalni planovi za pravednu tranziciju bit će dio programa i bit će doneseni istom odlukom Komisije kao i program. Potpora iz Fonda za pravednu tranziciju ovisit će o odobrenju teritorijalnih planova za pravednu tranziciju koji moraju uključivati, posebno, opis obveza države članice u pogledu postupka tranzicije u skladu s njezinim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima i ciljem klimatske neutralnosti EU-a do 2050. Teritorijalni planovi za pravednu tranziciju trebali bi sadržavati i obrazloženje za dodatna sredstva prenesena iz EFRR-a i ESF-a plus, kao i za svaku potporu produktivnim ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi ako se to smatra potrebnim. Odobravanjem teritorijalnih planova za pravednu tranziciju omogućiti će se pristup ne samo Fondu za pravednu tranziciju, već i sredstvima iz posebnog programa za pravednu tranziciju u okviru programa InvestEU (drugi stup mehanizma za pravednu tranziciju) i instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru koji se provodi u partnerstvu s EIB-om (treći stup), čime će se podupirati ulaganja za predmetna područja. Teritorijalne planove za pravednu tranziciju trebalo bi prema potrebi ažurirati i ponovno donijeti, posebno u slučaju ažuriranja nacionalnih energetskih i klimatskih planova. Kao svi programi kohezijske politike, programi za koje se dodjeljuje potpora iz

Fonda za pravednu tranziciju podlijegat će preispitivanju u sredini programskog razdoblja. Na temelju rezultata, sredstva Fonda za pravednu tranziciju mogla bi se 2025. preraspodijeliti unutar države članice u okviru preispitivanja u sredini programskog razdoblja. Preispitivanjem u sredini programskog razdoblja stvorit će se i prilika za dodjelu sredstava za 2026. i 2027. godinu, koja će biti izdvojena na početku sljedećeg razdoblja.

Područja koja primaju potporu Fonda za pravednu tranziciju imat će koristi i od posebnog instrumenta tehničke pomoći. Svrha je tog instrumenta osmisliti paket prilagođenih mjera u cijelom rasponu dostupne potpore Komisije, EIB-a i drugih međunarodnih organizacija na jednostavan i integriran način. Komisija će već 2020. pomoći državama članicama u pripremi njihovih teritorijalnih planova za pravednu tranziciju. Osim toga, savjetodavni centar InvestEU, uključujući JASPERS (zajednička inicijativa Komisije i EIB-a za razvoj projekata u okviru strukturnih fondova) osigurat će potporu za pripremu portfelja projekata. Konačno, Komisija će uspostaviti platformu za pravednu tranziciju kako bi se omogućile bilateralne i multilateralne razmjene iskustava i najbolje prakse u svim pogodenim sektorima na temelju postojeće platforme za rudarske regije u tranziciji.

Komplementarnost s posebnim programom za pravednu tranziciju u okviru programa InvestEU i instrumentom za kreditiranje u javnom sektoru s EIB-om

Mehanizam za pravednu tranziciju uključivat će snažan okvir upravljanja usmјeren na teritorijalne planove za tranziciju.

U tom kontekstu, potpora koja se pruža iz Fonda za pravednu tranziciju dopunit će se posebnim programom za pravednu tranziciju unutar programa InvestEU. Njime će se podupirati širi opseg ulaganja, posebno pridonošenjem tranziciji s pomoću potpore za niskougljične aktivnosti i aktivnosti otporne na klimatske promjene, kao što su ulaganja u obnovljivu energiju i programe energetske učinkovitosti. Tim će se programom moći financirati energetska i prometna infrastruktura, uključujući plinsku infrastrukturu i centralizirano grijanje, ali i projekti dekarbonizacije, gospodarska diversifikacija regija i socijalna infrastruktura. Osim toga, novi instrument za kreditiranje u javnom sektoru uspostavljen u suradnji s EIB-om omogućit će lokalnoj upravi subvencionirano financiranje u korist predmetnih regija. Potpora EU-a mogla bi biti u obliku, među ostalim, subvencije za kamatne stope ili bespovratnih sredstava za ulaganja iz proračuna EU-a, koja će se kombinirati sa zajmovima koje EIB odobrava općinskim, regionalnim i drugim javnim tijelima.

Druga dva stupa mehanizma za pravednu tranziciju imat će širi geografski opseg od samog Fonda za pravednu tranziciju, čime se podupiru ne samo ulaganja u projekte na područjima na kojima treba omogućiti pravednu tranziciju, već i izvan tih područja, pod uvjetom da su ti projekti ključni za tranziciju unutar područja na kojima treba omogućiti pravednu tranziciju.

Ovim se prijedlogom predviđa da se on počinje primjenjivati 1. siječnja 2021. te je predstavljen Uniji od 27 država članica u skladu s obaviješću Ujedinjene Kraljevine o njezinoj namjeri povlačenja iz Europske unije i Euratomu na temelju članka 50. Ugovora o Europskoj uniji, koju je Europsko vijeće primilo 29. ožujka 2017.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIJALNOST

• Pravna osnova

Djelovanje EU-a opravdano je člankom 174. stavkom 1. UFEU-a: „Unija razvija i provodi aktivnosti koje vode jačanju njezine ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije. Unija osobito nastoji smanjiti razlike u stupnju razvijenosti među različitim regijama i zaostalom regija u najnepovoljnijem položaju.“

Kako bi se uspostavio Fond za pravednu tranziciju, potrebno je temeljiti prijedlog na članku 175. UFEU-a kojim se izričito poziva Uniju da podupre ostvarivanje ciljeva iz članka 174. djelovanjem kroz strukturne fondove, EIB i ostale postojeće finansijske instrumente.

U članku 175. trećem stavku UFEU-a predviđa se i da „ako se pokaže potreba za određenim posebnim djelovanjima izvan okvira fondova, Vijeće može jednoglasno, na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija, odlučiti o takvim djelovanjima, ne dovodeći pritom u pitanje mjere donesene u okviru drugih politika Unije.”

- **Supsidijarnost i proporcionalnost**

U skladu s člankom 4. stavkom 2. UFEU-a podijeljena nadležnost između Unije i država članica primjenjuje se u području ekonomске, socijalne i teritorijalne kohezije kao i određenih aspekata socijalne politike. Unija je nadležna i za poduzimanje djelovanja kojima se podupiru, koordiniraju ili dopunjaju djelovanja država članica u području obrazovanja i strukovnog osposobljavanja te industrije (članak 6. UFEU-a).

Provedba Fonda za pravednu tranziciju u okviru podijeljenog upravljanja temelji se na načelu supsidijarnosti. U okviru podijeljenog upravljanja Komisija delegira zadaće strateškog programiranja i provedbe državama članicama i regijama. Time se ograničava djelovanje EU-a na ono što je nužno za postizanje ciljeva kako je utvrđeno u Ugovorima.

Cilj je podijeljenog upravljanja osigurati da se odluke donose što je moguće bliže građanima i da je djelovanje na razini EU-a opravdano s obzirom na mogućnosti i posebnosti na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Podijeljeno upravljanje približava Europu građanima i povezuje lokalne potrebe s europskim ciljevima. Štoviše, njime se povećava odgovornost za ciljeve EU-a jer države članice i Komisija dijele ovlasti za donošenje odluka i odgovornost te zajednički financiraju programe.

- **Odabir instrumenta**

Kohezijska politika prikladan je okvir za Fond za pravednu tranziciju jer je to glavna politika EU-a za rješavanje pitanja strukturnih promjena u europskim regijama. Pruža finansijsku potporu za ulaganja u širokom rasponu područja koja doprinose stvaranju radnih mesta i rastu te uključuje partnerstva s akterima na terenu.

Njome se predviđa i integrirani lokalizirani pristup kojim se osiguravaju sinergije i usklađenost između ulaganja koja primaju potporu u okviru Fonda za pravednu tranziciju i ulaganja koja se podupiru u okviru glavnih programa kohezijske politike. Time će se ubrzati gospodarski razvoj i preusmjeravanje predmetnih regija.

Osim toga, osigurava se odgovornost država članica i regija. To je ključno u kontekstu Fonda za pravednu tranziciju, koji se treba temeljiti na prilagođenim teritorijalnim strategijama tranzicije koje uključuju na sveobuhvatan način brojne socijalne, okolišne i gospodarske probleme koje je tranzicija uzrokovala.

U okviru kohezijske politike izbor instrumenta jest uredba Europskog parlamenta i Vijeća u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom kako je predviđeno člankom 175. stavkom 3. Ugovora.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

- **Savjetovanja s dionicima**

Komisija je u svibnju i lipnju 2018. donijela prijedloge za dugoročni proračun za razdoblje nakon 2020. i za sljedeću generaciju programa i fondova. Kao sastavni dio tog procesa Komisija je provela niz javnih savjetovanja o glavnim područjima potrošnje kako bi prikupila stajališta svih zainteresiranih strana o tome kako u potpunosti iskoristiti svaki euro iz proračuna EU-a.

Javno savjetovanje o dugoročnom proračunu EU-a u području kohezije održano je od 10. siječnja 2018. do 9. ožujka 2018. te je zaprimljeno 4 395 odgovora. 85 % ispitanika smatra da je tranzicija prema niskougljičnom i kružnom gospodarstvu uz osiguravanje zaštite okoliša i otpornosti na klimatske promjene važno pitanje. Međutim, samo 42 % ispitanika smatra da je to pitanje na odgovarajući način riješeno postojećim programima/fondovima⁴.

U kontekstu pregovora o dugoročnom proračunu za razdoblje nakon 2020. Europski parlament je 7. studenoga 2018. u svojem privremenom izvještu pozvao na uvođenje posebnih sredstava (4,8 milijardi EUR) za novi „fond za pravednu energetsku tranziciju” radi nošenja s društvenim, socioekonomskim i okolišnim učincima na radnike i zajednice na koje tranzicija s ovisnosti o ugljenu i ugljiku negativno utječe.

Taj je poziv ponovio Odbor regija, koji je izdao mišljenje⁵ o socioekonomskoj strukturnoj promjeni u europskim rudarskim regijama, pozivajući na osiguravanje dodatnih sredstava kojima bi se pomoglo u rješavanju specifičnih potreba rudarskih regija. U tom pogledu, u mišljenju se predlaže da se dodijeli 4,8 milijardi EUR za novi „fond za pravednu energetsku tranziciju”, čiji je cilj ublažavanje učinka na okoliš te socijalnih i socioekonomskih učinaka tranzicije u tim regijama.

U svojim zaključcima od 18. listopada 2019. Europsko vijeće naglasilo je svoju odlučnost da EU i dalje predvodi socijalno poštenu i pravednu zelenu tranziciju u provedbi Pariškog sporazuma. U svojim zaključcima od 12. prosinca 2019. Europsko vijeće podržalo je i cilj postizanja klimatski neutralnog EU-a do 2050., u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma. Uz to, podržalo je načelo pružanja prilagođene potpore regijama i sektorima koji su najviše pogodjeni tranzicijom s pomoću mehanizma za pravednu tranziciju.

- **Procjena učinka**

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu⁶ popraćen je procjenom učinka⁷. U procjeni učinka potvrđen je sustav ostvarenja predložen za te fondove, koji je uređen u Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i finansijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize⁸, kojim će se uređivati i programiranje i provedba Fonda za pravednu tranziciju (vidjeti poglavljje 4.).

U toj procjeni učinka ispitani su i problemi koje treba riješiti u okviru sljedećeg višegodišnjeg finansijskog okvira i kohezijske politike. Potvrđena je potreba, u skladu s rezultatima javnog savjetovanja, za potporu čistoj i pravednoj energetskoj tranziciji s pomoću posebnog cilja politike i odgovarajućeg mehanizma za tematsku koncentraciju (vidjeti poglavljja 2.2. i 3.2.).

⁴ Javno savjetovanje o fondovima EU-a u području kohezije.

https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-eu-funds-area-cohesion_hr

⁵ Europski odbor regija, Mišljenje o socioekonomskoj strukturnoj preobrazbi rudarskih regija u Europi, 136. plenarno zasjedanje, 7.–9. listopada 2019., ECON-VI/041.

⁶ COM(2018) 372 final.

⁷ SWD(2018) 282 final.

⁸ COM(2018) 375 final.

Stoga je cilj Fonda za pravednu tranziciju opravdan jer se njime nastoji osigurati pravedna energetska tranzicija ublažavanjem gospodarskih i socijalnih troškova tranzicije prema klimatski neutralnom gospodarstvu. Fond za pravednu tranziciju u tu će svrhu podupirati preobrazbu industrijskih procesa potrebnu za uspješnu energetsku tranziciju i promicati gospodarsku diversifikaciju najteže pogodenih područja, u skladu sa zaključcima procjene učinka o potrebi podupiranja pametne industrijske preobrazbe (vidjeti poglavlje 2.2.).

U procjeni učinka istaknuti su neujednačeno raspršeni učinci energetske tranzicije (vidjeti poglavlje 3.3.). Konkretno, istaknuti su problemi s kojima se suočava većina pogodenih regija zbog njihova oslanjanja na proizvodnju krutih goriva i velik udio krutih goriva u njihovoj strukturi proizvodnje električne energije. U toj se procjeni opravdava predložena koncentracija Fonda za pravednu tranziciju na najteže pogodena područja i predložena raspodjela sredstava na nacionalnoj razini.

U prethodno navedenim analizama i elementima procjene učinka podupiru se ciljevi i glavna obilježja Fonda za pravednu tranziciju. Nije provedena samostalna procjena učinka jer bi se zbog njezina provođenja kasnilo s donošenjem ovog zakonodavnog prijedloga uz rizik usporavanja tekućih pregovora o sljedećem višegodišnjem finansijskom okviru.

- **Iskustva iz provedbe odabranih tranzicijskih inicijativa**

Područje primjene i cilj Fonda za pravednu tranziciju odnose se na učinak tranzicije prema klimatskoj neutralnosti i, posljedično, na rješavanje situacije povezane s aktivnostima rudarenja krutih fosilnih goriva (uglen, lignit, treset i naftni škriljavac), ali i na preobrazbu energetski intenzivnih industrijskih procesa koja se zahtijeva tom tranzicijom, u pogledu njihovih socijalnih i gospodarskih učinaka, na predmetnim područjima.

U tom su pogledu već poduzete mjere u okviru inicijativa za rudarske regije u tranziciji i pilot-aktivnosti za regije u industrijskoj tranziciji. Iako će Fond za pravednu tranziciju imati veće ciljeve i osigurati integriraniji pristup, iskoristiti će se iskustvo iz provedbe tih inicijativa te će se radne metode i strukture za programiranje i provedbu Fonda temeljiti na njemu ako je to relevantno.

Prvo, u okviru inicijative za rudarske regije u tranziciji kohezijskom se politikom podupire tranzicija u 21 pilot-regiji (od siječnja 2020.) s gospodarstvima koja u velikoj mjeri ovise o ugljenu. Pitanje strukturnih promjena rješava se holističkim pristupom koji obuhvaća gospodarsku, industrijsku, tehnološku i socijalnu dimenziju procesa preobrazbe, uz sudjelovanje lokalnih aktera, među ostalim socijalnih partnera, industrije i nevladinih organizacija, i u bliskom partnerstvu s njima.

Dijalog s više dionika i razmjena znanja pokazali su se ključima za osiguravanje zajedničkog napretka, transparentnosti i mobilizacije najdjelotvornijih sredstava za ublažavanje socioekonomskih učinaka tranzicije.

Potpore je usmjerena na gospodarsku preobrazbu u skladu sa strategijama pametne specijalizacije (npr. potpora MSP-ovima, poslovni inkubatori, inovacije i suradnja industrije i istraživača), prekvalifikaciju radnika koji su tradicionalno zaposleni u sektorima povezanim s ugljenom te promicanje energetske učinkovitosti i alternativnih obnovljivih izvora energije.

Uspjeh inicijative temelji se na odgovornosti predmetnih država članica, regija i lokalnih aktera, uključujući socijalne partnere. Na to se primjenjuju nacionalni zahtjevi za sufinsanciranje u okviru podijeljenog upravljanja i uključivanje partnera u strategiju razvoja.

Kao drugo, u sličnom smislu, kako bi se pomoglo regijama EU-a u upravljanju tranzicijom prema održivijem niskougljičnom gospodarstvu i industrijskim promjenama potaknutima energetskom tranzicijom i tranzicijom zbog klimatskih promjena, ponuđena je posebna

potpora za poticanje inovacija, uklanjanje prepreka ulaganjima i razvoj odgovarajućih vještina kod građana. U okviru pilot-aktivnosti za regije u industrijskoj tranziciji pruža se potpora stručnjaka Komisije kao i tehnička pomoć iz EFRR-a. Za potporu EU-a odabранo je 12 regija.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Komisija nastoji ostvariti svoje prioritete utvrđene u političkim smjernicama kao dio širih ambicija za proračun EU-a. Ambiciozan Fond za pravednu tranziciju prioritet je u tom kontekstu. Stoga je Komisija u okviru svojeg mandata vrlo rano predstavila taj zakonodavni prijedlog koji je komplementaran i nadovezuje se na postojeće prijedloge za sljedeći višegodišnji finansijski okvir (VFO). Prijedlog će se uključiti u pregovore o sljedećem VFO-u, a očekuje se da će se uključiti i u okvir sveobuhvatnog sporazuma o sljedećem VFO-u.

Proračunska sredstva FPT-a trebala bi iznositi 7,5 milijardi EUR (u cijenama iz 2018.) uz mogućnost da se ta razina ambicije, po potrebi, poveća kasnije.

5. OSTALI DIJELOVI

• Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga

Pravni okvir sastoji se od posebnog Prijedloga uredbe o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju i potrebnih posljedičnih izmjena Komisijina Prijedloga uredbe o zajedničkim odredbama kako bi Fond za pravednu tranziciju postao novi fond u okviru te uredbe, zajedno s Europskim fondom za regionalni razvoj, Kohezijskim fondom i Europskim socijalnim fondom plus. Ostvarenje i provedba Fonda za pravednu tranziciju bit će uređeni Uredbom o zajedničkim odredbama.

Prijedlog uredbe o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju usmjeren je na sljedeće:

- utvrđivanje predmeta Fonda za pravednu tranziciju,
- utvrđivanje odgovarajućeg posebnog cilja koji služi za programiranje sredstava Fonda za pravednu tranziciju u okviru posebnog prioriteta ili programa u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast“ kohezijske politike,
- utvrđivanje geografskog opsega i metodologije za dodjelu finansijskih sredstava za FPT,
- definiranje opsega potpore FPT-a,
- određivanje sadržaja teritorijalnih planova za pravednu tranziciju, uključujući potrebu da države članice utvrde ona područja na koje najviše utječe tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu i na koje će potpora iz Fonda za pravednu tranziciju biti koncentrirana,
- uspostavu okvira za mjerjenje njegovih postignuća s pomoću odgovarajućih pokazatelja i mehanizma za prilagodbu potpore u slučaju da se ne postignu ciljne vrijednosti.

Prijedlog

UREDJE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 175.
stavak treći,
uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora⁹,
uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija¹⁰,
u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
budući da:

- (1) Regulatornim okvirom kojim se uređuje kohezijska politika Unije za razdoblje od 2021. do 2027. u kontekstu sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira doprinosi se ispunjavanju obveza Unije u pogledu provedbe Pariškog sporazuma i ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda koncentriranjem sredstava Unije na zelene ciljeve. U ovoj se Uredbi provodi jedan od prioriteta utvrđenih u Komunikaciji o europskom zelenom planu („Europski zeleni plan“)¹¹ te je dio Plana ulaganja za održivu Europu¹² kojim se osigurava namjensko financiranje u okviru mehanizma za pravednu tranziciju u kontekstu kohezijske politike za rješavanje gospodarskih i socijalnih troškova tranzicije prema klimatski neutralnom i kružnom gospodarstvu, pri čemu se sve preostale emisije stakleničkih plinova kompenziraju jednakim apsorpcijskim vrijednostima.
- (2) Tranzicija prema klimatski neutralnom i kružnom gospodarstvu jedan je od najvažnijih ciljeva politike za Uniju. Europsko vijeće je 12. prosinca 2019. podržalo cilj postizanja klimatski neutralne Unije do 2050., u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma. Borba protiv klimatskih promjena i uništavanja okoliša dugoročno će svima donijeti koristi te pruža prilike i izazove za sve u srednjoročnom razdoblju, ali ne počinju sve regije i države članice tranziciju s istog polazišta niti imaju jednake kapacitete za odgovor. Neke su naprednije od drugih, a tranzicija podrazumijeva veći socijalni i gospodarski učinak na regije koje se u velikoj mjeri oslanjaju na fosilna goriva, posebno na ugljen, lignit, treset i naftni škriljavac ili na industrije s visokim emisijama stakleničkih plinova. Takva situacija ne stvara samo rizik od neujednačene brzine tranzicije u Uniji

---

⁹ SL C , , str..

¹⁰ SL C , , str. .

¹¹ COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

¹² COM(2020) 21, 14.1.2020.

u pogledu djelovanja u području klime, već i rizik od sve većih razlika među regijama, koje su štetne za ciljeve socijalne, ekonomski i teritorijalne kohezije.

- (3) Kako bi tranzicija bila uspješna, mora biti pravedna i socijalno prihvatljiva za sve. Stoga i Unija i države članice moraju od samog početka uzeti u obzir gospodarske i socijalne učinke tranzicije te uvesti sve moguće instrumente kako bi se ublažile negativne posljedice. Proračun Unije ima važnu ulogu u tom pogledu.
- (4) Kako je navedeno u europskom zelenom planu i Planu ulaganja za održivu Europu, mehanizam za pravednu tranziciju trebao bi dopunjavati druga djelovanja u okviru sljedećeg višegodišnjeg finansijskog okvira za razdoblje od 2021. do 2027. Njime bi se trebalo pridonijeti rješavanju socijalnih i gospodarskih posljedica tranzicije prema klimatskoj neutralnosti Unije objedinjavanjem proračunske potrošnje Unije za klimatske i socijalne ciljeve na regionalnoj razini.
- (5) Ovom se Uredbom uspostavlja Fond za pravednu tranziciju („FPT”), jedan od stupova mehanizma za pravednu tranziciju koji se provodi u okviru kohezijske politike. Cilj FPT-a jest ublažiti negativne učinke klimatske tranzicije pružanjem potpore najteže pogodenim područjima i radnicima. U skladu s posebnim ciljem FPT-a, djelovanjima koje podupire FPT trebalo bi se izravno doprinijeti smanjenju učinka tranzicije financiranjem diversifikacije i modernizacije lokalnog gospodarstva te ublažavanjem negativnih posljedica na zapošljavanje. To se odražava u posebnom cilju FPT-a koji se uspostavlja na istoj razini te navodi zajedno s ciljevima politike utvrđenima u članku [4.] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama].
- (6) S obzirom na važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s obvezama koje je Unija preuzela u pogledu provedbe Pariškog sporazuma, obvezama u pogledu ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda i povećanim ambicijama Unije, kako je predloženo u europskom zelenom planu, FPT-om bi se trebao osigurati ključni doprinos glavnim djelovanjima u području klime. Sredstva iz omotnice FPT-a dodatna su i nisu obuhvaćena ulaganjima koja su potrebna za postizanje ukupnog cilja od 25 % proračunske potrošnje Unije kojima se pridonosi klimatskim ciljevima. Sredstva prenesena iz EFRR-a i ESF-a plus doprinijet će u potpunosti postizanju te ciljne vrijednosti.
- (7) Sredstva iz FPT-a trebala bi dopuniti sredstva dostupna u okviru kohezijske politike.
- (8) Tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu izazov je za sve države članice. Bit će posebno zahtjevna za one države članice koje se u velikoj mjeri oslanjaju na fosilna goriva ili industrije s visokim emisijama stakleničkih plinova koje se moraju postupno ukinuti ili se moraju prilagoditi tranziciji prema klimatskoj neutralnosti, ali im za to nedostaje finansijskih sredstava. FPT bi stoga trebao obuhvaćati sve države članice, ali raspodjela njegovih sredstava trebala bi odražavati kapacitet država članica da financiraju potrebna ulaganja kako bi se nosile s tranzicijom prema klimatskoj neutralnosti.
- (9) Kako bi utvrdila odgovarajući finansijski okvir za FPT, Komisija bi trebala utvrditi godišnju račlambu raspoloživih sredstava po državi članici u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast“ na temelju objektivnih kriterija.
- (10) Ovom se Uredbom utvrđuju vrste ulaganja čiji se rashodi mogu podupirati iz FPT-a. Sve podržane aktivnosti trebale bi se provoditi uz potpuno poštovanje klimatskih i okolišnih prioriteta Unije. Popis ulaganja trebao bi uključivati ona koja podupiru lokalna gospodarstva i koja su dugoročno održiva, uzimajući u obzir ciljeve zelenog plana. Financirani projekti trebali bi pridonijeti tranziciji prema klimatski neutralnom i

kružnom gospodarstvu. Za sektore u opadanju, kao što su proizvodnja energije na temelju ugljena, lignita, treseta i naftnog škriljavca ili vađenje tih krutih fosilnih goriva, potpora bi trebala biti povezana s postupnim ukidanjem aktivnosti i povezanim smanjenjem razine zaposlenosti. Kad je riječ o preobrazbi sektora s visokim razinama emisija stakleničkih plinova, potpora bi trebala promicati nove aktivnosti s pomoću uvodenja novih tehnologija, novih procesa ili proizvoda, što bi dovelo do značajnog smanjenja emisija, u skladu s klimatskim ciljevima EU-a do 2030. i klimatskom neutralnosti EU-a do 2050.¹³, uz zadržavanje i povećanje zaposlenosti i izbjegavanje uništavanja okoliša. Posebnu bi pozornost trebalo posvetiti i aktivnostima kojima se potiču inovacije i istraživanje u području naprednih i održivih tehnologija, kao i u području digitalizacije i povezanosti, pod uvjetom da se takvim mjerama pomaže ublažiti negativne učinke tranzicije prema klimatski neutralnom i kružnom gospodarstvu i pridonosi klimatski neutralnom i kružnom gospodarstvu.

- (11) Radi zaštite građana koji su najranjiviji u pogledu klimatske tranzicije, FPT bi trebao obuhvatiti i unapređenje vještina pogodjenih radnika kako bi im se pomoglo da se prilagode novim prilikama za zapošljavanje, te kako bi se pružila pomoć tražiteljima posla u aktivnom uključivanju na tržište rada.
- (12) Kako bi se poboljšala gospodarska diversifikacija područja na koje utječe tranzicija, FPT bi trebao pružati potporu produktivnim ulaganjima u MSP-ove. Produktivno ulaganje treba tumačiti kao ulaganje u fiksni kapital ili nematerijalnu imovinu poduzeća za proizvodnju robe i usluga čime se doprinosi bruto investicijama i zapošljavanju. Za poduzeća koja nisu MSP-ovi produktivna ulaganja trebala bi se podupirati samo ako su nužna za smanjenje broja izgubljenih radnih mjesta zbog tranzicije, stvaranjem ili očuvanjem znatnog broja radnih mjesta te ako ne dovode do premještanja niti su rezultat premještanja. Ulaganja u postojeća industrijska postrojenja, uključujući ona obuhvaćena sustavom trgovanja emisijama Unije, trebala bi se dopustiti ako doprinose tranziciji prema klimatski neutralnom gospodarstvu do 2050. i rezultiraju emisijama koje su znatno niže od relevantnih referentnih vrijednosti utvrđenih za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica u okviru Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴ te ako ona rezultiraju očuvanjem znatnog broja radnih mjesta. Svako takvo ulaganje trebalo bi obrazložiti u odgovarajućem teritorijalnom planu za pravednu tranziciju. Kako bi se zaštitio integritet unutarnjeg tržišta i kohezijske politike, potpora poduzećima trebala bi biti u skladu s pravilima Unije o državnim potporama kako su utvrđene u člancima 107. i 108. UFEU-a te, posebno, potpora produktivnim ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi trebala bi biti ograničena na poduzeća koja se nalaze na područjima koja su određena kao potpomognuta područja u smislu članka 107. stavka 3. točaka (a) i (c) UFEU-a.
- (13) Kako bi se osigurala fleksibilnost za programiranje sredstava FPT-a u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”, trebalo bi biti moguće pripremiti zasebni program FPT-a ili programirati sredstva iz FPT-a u jednom ili više posebnih prioriteta u okviru programa koji se podupire iz Europskog fonda za regionalni razvoj („EFRR”),

¹³ Kako je navedeno u dokumentu „Čist planet za sve Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo”, Komunikacija Komisije Europskog parlamenta, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Europskoj investicijskoj banci – COM(2018) 773 final.

¹⁴ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

Europskog socijalnog fonda plus („ESF+“) ili Kohezijskog fonda. U skladu s člankom 21.a Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama] sredstva FPT-a trebala bi se povećati dopunskim financiranjem iz EFRR-a i fonda ESF+. Odgovarajući iznosi preneseni iz EFRR-a i ESF-a plus trebali bi biti usklađeni s vrstama operacija utvrđenima u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju.

- (14) Potporu FPT-a trebalo bi uvjetovati djelotvornom provedbom postupka tranzicije na određenom području kako bi se ostvarilo klimatski neutralno gospodarstvo. U tom bi pogledu države članice, u suradnji s relevantnim dionicima i uz potporu Komisije, trebale pripremiti teritorijalne planove za pravednu tranziciju u kojima će biti opisan postupak tranzicije, u skladu s njihovim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima. U tu bi svrhu Komisija trebala uspostaviti platformu za pravednu tranziciju koja bi se nadovezala na postojeću platformu za rudarske regije u tranziciji kako bi se omogućile bilateralne i multilateralne razmjene iskustava i najbolje prakse u svim pogodjenim sektorima.
- (15) U teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju trebala bi se utvrditi najteže pogodena područja na koje bi potpora FPT-a trebala biti koncentrirana te bi se trebala opisati posebna djelovanja koje treba poduzeti za ostvarenje klimatski neutralnog gospodarstva, posebno u pogledu prenamjene ili zatvaranja postrojenja koja uključuju proizvodnju fosilnih goriva ili druge aktivnosti s visokim emisijama stakleničkih plinova. Ta bi se područja trebala precizno definirati i biti regije razine NUTS 3 ili njihovi dijelovi. U planovima bi trebalo navesti izazove i potrebe tih područja te utvrditi vrste operacija koje su potrebne na način kojim se osigurava usklađen razvoj gospodarskih aktivnosti otpornih na klimatske promjene koje su u skladu s tranzicijom na klimatsku neutralnost i s ciljevima zelenog plana. Financijska potpora FPT-a trebala bi se dodjeljivati samo za ulaganja u skladu s planovima za tranziciju. Teritorijalne planove za pravednu tranziciju trebalo bi uključiti u programe (s potporom EFRR-a, fonda ESF+, Kohezijskog fonda ili FPT-a, ovisno o slučaju) koje odobrava Komisija.
- (16) Kako bi se poboljšala usmjerenošć na rezultate upotrebe resursa FPT-a, Komisija bi, u skladu s načelom proporcionalnosti, trebala moći primjeniti financijske ispravke u slučaju slabog postizanja ciljnih vrijednosti utvrđenih za posebni cilj FPT-a.
- (17) Kako bi se dopunili i izmijenili određeni elementi ove Uredbe koji nisu ključni, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s izmjenom elemenata sadržanih u Prilogu III. ovoj Uredbi u pogledu zajedničkih pokazatelja ostvarenja i rezultata. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, među ostalim ona na stručnoj razini, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.¹⁵ Osobito s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica; ti stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije zaduženih za pripremu delegiranih akata.
- (18) Kako bi se utvrdio odgovarajući financijski okvir za FPT, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za utvrđivanje godišnje raščlambe raspoloživih sredstava po državi članici u skladu s Prilogom I.

¹⁵

SL L 123, 12.5.2016., str. 13.

- (19) Ciljeve ove Uredbe, prije svega potporu područjima suočenima s gospodarskom i socijalnom preobrazbom u njihovoj tranziciji prema klimatski neutralnom gospodarstvu, države članice ne mogu same dostačno ostvariti. Glavni su razlozi u tom pogledu, s jedne strane, razlike u razvijenosti različitih područja i zaostalost područja u najnepovoljnijem položaju, kao i ograničenje finansijskih sredstava država članica i područja te, s druge strane, potreba za dosljednim okvirom provedbe koji obuhvaća nekoliko fondova Unije u okviru podijeljenog upravljanja. S obzirom na to da se ti ciljevi mogu bolje ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.
Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom uspostavlja Fond za pravednu tranziciju („FPT“) radi pružanja potpore područjima koja se suočavaju s velikim socioekonomskim izazovima koji proizlaze iz procesa tranzicije prema klimatski neutralnom gospodarstvu Unije do 2050.
2. U njoj se utvrđuje posebni cilj FPT-a, njegov geografski opseg i sredstva, područje primjene njegove potpore s obzirom na cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast“ iz [članka 4. stavka 2. točke (a)] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama] te posebne odredbe za programiranje i pokazatelji potrebni za praćenje.

Članak 2.
Posebni cilj

U skladu s člankom [4. stavkom 1.] drugim podstavkom Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], FPT pridonosi jedinstvenom posebnom cilju „Omogućivanje regijama i ljudima da ublaže socijalne i gospodarske učinke te učinke na okoliš koje ima tranziciju prema klimatski neutralnom gospodarstvu“.

Članak 3.
Geografski opseg i sredstva za FPT u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast“

1. FPT podupire cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast“ u svim državama članicama.
2. Sredstva za FPT u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast“ koja su raspoloživa za proračunsku obvezu za razdoblje 2021.–2027. iznose 7,5 milijardi EUR u cijenama iz 2018. i, ovisno o slučaju, mogu se uvećati dodatnim sredstvima dodijeljenima u proračunu Unije i drugim sredstvima u skladu s primjenjivim temeljnim aktom.

Iznosi iz prvog stavka indeksiraju se po stopi od 2 % godišnje za potrebe njihova programiranja i kasnijeg uključivanja u opći proračun Unije.

Od iznosa iz prvog podstavka 0,35 % dodjeljuje se tehničkoj pomoći na inicijativu Komisije.

3. Komisija provedbenim aktom donosi odluku u kojoj se određuje godišnja raščlamba sredstava, uključujući sva dodatna sredstva iz stavka 2., po državi članici u skladu s metodologijom utvrđenom u Prilogu I.

4. Odstupajući od članka [21.a] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], dodatna sredstva iz stavka 2. dodijeljena FPT-u u proračunu Unije ili osigurana iz drugih izvora ne zahtijevaju dodatnu potporu iz EFRR-a ili ESF-a plus.

Članak 4.
Područje primjene potpore

1. FPT podupire samo aktivnosti koje su izravno povezane s njegovim posebnim ciljem kako je utvrđen u članku 2. i koje doprinose provedbi teritorijalnih planova za pravednu tranziciju utvrđenih u skladu s člankom 7.
2. U skladu sa stavkom 1. FPT podupire isključivo sljedeće aktivnosti:
  - (a) produktivna ulaganja u MSP-ove, uključujući novoosnovana poduzeća, što dovodi do gospodarske diversifikacije i preusmjeravanja;
  - (b) ulaganja u osnivanje novih poduzeća, među ostalim putem poduzetničkih inkubatora i usluga savjetovanja;
  - (c) ulaganja u aktivnosti istraživanja i inovacija te poticanje prijenosa naprednih tehnologija;
  - (d) ulaganja u uvođenje tehnologije i infrastruktura za cjenovno pristupačnu čistu energiju, u smanjenje emisija stakleničkih plinova, energetsku učinkovitost i obnovljivu energiju;
  - (e) ulaganja u digitalizaciju i digitalnu povezanost;
  - (f) ulaganja u regeneraciju i dekontaminaciju lokacija, prenamjenu zemljišta i projekte za prenamjenu;
  - (g) ulaganja u poboljšanje kružnoga gospodarstva, među ostalim sprečavanjem stvaranja otpada, smanjenjem otpada, učinkovitošću resursa, ponovnom uporabom, popravkom i recikliranjem;
  - (h) unapređenje vještina i prekvalifikaciju radnika;
  - (i) pomoć tražiteljima zaposlenja u traženju posla;
  - (j) aktivno uključivanje tražitelja zaposlenja;
  - (k) tehničku pomoć.

Osim toga, FPT može podupirati, u područjima koja su određena kao potpomognuta područja u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkama (a) i (c) UFEU-a, produktivna ulaganja u poduzeća koja nisu MSP-ovi, pod uvjetom da su takva ulaganja odobrena u okviru teritorijalnog plana za pravednu tranziciju na temelju informacija koje se zahtijevaju u članku 7. stavku 2. točki (h). Takva su ulaganja prihvatljiva samo ako su nužna za provedbu teritorijalnog plana za pravednu tranziciju.

FPT može podupirati i ulaganja radi smanjenja emisija stakleničkih plinova iz djelatnosti navedenih u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća pod uvjetom da su takva ulaganja odobrena u okviru teritorijalnog plana za pravednu tranziciju na temelju informacija koje se zahtijevaju u članku 7. stavku 2. točki (i). Takva su ulaganja prihvatljiva samo ako su nužna za provedbu teritorijalnog plana za pravednu tranziciju.

Članak 5.
Izuzeća iz područja primjene potpore

FPT ne podupire:

- (a) razgradnju nuklearnih elektrana ili njihovu izgradnju;
- (b) proizvodnju, preradu i stavljanje na tržište duhana i duhanskih proizvoda;
- (c) poduzetnike u teškoćama, kako su definirani u članku 2. stavku 18. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014¹⁶;
- (d) ulaganja povezana s proizvodnjom, preradom, distribucijom, skladištenjem ili izgaranjem fosilnih goriva;
- (e) ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu na područjima na kojima postoje najmanje dvije širokopojasne mreže jednake kategorije.

Članak 6.
Programiranje sredstava u okviru FPT-a

1. Sredstva FPT-a programiraju se za kategorije regija u kojima se predmetna područja nalaze, na temelju teritorijalnih planova za pravednu tranziciju uspostavljenih u skladu s člankom 7. koje je Komisija odobrila kao dio programa ili izmjenu programa. Programirana sredstva imaju oblik jednog ili više posebnih programa ili jednog ili više prioriteta u okviru programa.

Komisija odobrava program samo ako je utvrđivanje područja koja su najteže pogodjena postupkom tranzicije i koja su navedena u odgovarajućem teritorijalnom planu za pravednu tranziciju, propisno obrazloženo i ako je relevantni teritorijalni plan za pravednu tranziciju u skladu s nacionalnim energetskim i klimatskim planom dotične države članice.

2. Prioriteti FPT-a sadržavaju sredstva FPT-a koja čine cjelovita ili djelomična dodjela FPT-a za države članice i sredstva prenesena u skladu s člankom [21.a] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama]. Ukupna sredstva iz EFRR-a i ESF-a plus koja se prenose FPT-u moraju biti najmanje 1,5 puta veća od iznosa potpore FPT-a, ali ne veća od trostrukog iznosa te potpore.

Članak 7.
Teritorijalni plan za pravednu tranziciju

1. Države članice pripremaju zajedno s relevantnim tijelima predmetnih područja teritorijalni plan ili teritorijalne planove za pravednu tranziciju koji se odnose na jedno područje ili više područja razine 3 zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku („regije razine NUTS 3“) kako su uspostavljene Uredbom (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 868/2014¹⁷ ili njihove dijelove, u skladu s predloškom utvrđenim u Prilogu II. Ta područja su ona koja su najteže pogodjena na temelju gospodarskih i socijalnih učinaka tranzicije, posebno s obzirom na očekivani gubitak radnih mjesta

¹⁶ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1.).

¹⁷ Uredba (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. o uspostavi zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku (NUTS) (SL L 154, 21.6.2003., str. 1.).

u sektoru proizvodnje i upotrebe fosilnih goriva i preobrazbu proizvodnih procesa industrijskih postrojenja s najvišim emisijama stakleničkih plinova.

2. Teritorijalni plan za pravednu tranziciju sadržava sljedeće elemente:

- (a) opis postupka tranzicije na nacionalnoj razini prema klimatski neutralnom gospodarstvu, uključujući vremenski okvir za ključne korake u tranziciji koji su u skladu sa zadnjom verzijom nacionalnog energetskog i klimatskog plana;
- (b) obrazloženje za utvrđivanje područja koja su najteže pogodena postupkom tranzicije iz točke (a), a koja će primiti potporu FPT-a u skladu sa stavkom 1.;
- (c) ocjenu izazova povezanih s tranzicijom s kojima se suočavaju područja koja su najteže pogodena, uključujući socijalni i gospodarski učinak te učinak na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu, utvrđivanje mogućeg broja zahvaćenih i izgubljenih radnih mesta, razvojne potrebe i ciljeve do 2030. povezane s preobrazbom ili prestankom odvijanja djelatnosti s visokim emisijama stakleničkih plinova na tim područjima;
- (d) opis očekivanog doprinosa potpore FPT-a ublažavanju socijalnih i gospodarskih učinaka te učinaka na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu;
- (e) ocjenu njegove usklađenosti s drugim nacionalnim, regionalnim ili teritorijalnim strategijama i planovima;
- (f) opis mehanizama upravljanja koji se sastoje od partnerskih aranžmana, planiranih mjera praćenja i evaluacije te odgovornih tijela;
- (g) opis vrste predviđenih operacija i njihov očekivani doprinos ublažavanju učinka tranzicije;
- (h) ako se potpora pruža produktivnim ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi, taksativan popis takvih operacija i poduzeća te obrazloženje potrebe za takvom potporom u obliku analize nedostataka kojom se dokazuje da bi očekivani gubitak radnih mesta premašio očekivani broj stvorenih radnih mesta kad ne bi bilo ulaganja;
- (i) ako se potpora pruža ulaganjima radi smanjenja emisija stakleničkih plinova iz djelatnosti navedenih u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ, taksativan popis operacija kojima treba pružiti potporu i obrazloženje da te operacije pridonose tranziciji prema klimatski neutralnom gospodarstvu i rezultiraju znatnim smanjenjem emisija stakleničkih plinova koje su znatno niže od relevantnih referentnih vrijednosti koje su utvrđene za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica u okviru Direktive 2003/87/EZ te pod uvjetom da su te operacije potrebne za očuvanje znatnog broja radnih mesta;
- (j) sinergije i komplementarnosti s drugim programima Unije i stupovima mehanizma za pravednu tranziciju kako bi se odgovorilo na utvrđene razvojne potrebe.

- 3. Priprema i provedba teritorijalnih planova za pravednu tranziciju uključuje relevantne partnera u skladu s člankom [6.] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama].
- 4. Teritorijalni planovi za pravednu tranziciju u skladu su s teritorijalnim strategijama iz članka [23.] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], s relevantnim

strategijama pametne specijalizacije, nacionalnim klimatskim i energetskim planovima i europskim stupom socijalnih prava.

Ako je za reviziju nacionalnog energetskog i klimatskog plana u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) 2018/1999 potrebna revizija teritorijalnog plana za pravednu tranziciju, ta se revizija provodi u okviru preispitivanja u sredini programskog razdoblja u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama].

*Članak 8.
Pokazatelji*

1. Zajednički pokazatelji ostvarenja i rezultata, kako su utvrđeni u Prilogu III. i, ako je to propisno obrazloženo u teritorijalnom planu za pravednu tranziciju, pokazatelji ostvarenja i rezultata za pojedine programe utvrđuju se u skladu s [člankom 12. stavkom 1. drugim podstavkom točkom (a)], [člankom 17. stavkom 3. točkom (d) podtočkom ii.] i [člankom 37. stavkom 2. točkom (b)] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama].
2. Za pokazatelje ostvarenja početna vrijednost je nula. Ključne etape utvrđene za 2024. i ciljne vrijednosti utvrđene za 2029. kumulativne su. Ciljne vrijednosti ne revidiraju se nakon što Komisija odobri zahtjev za izmjenu programa podnesen na temelju članka [14. stavka 2.] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama].
3. Ako prioritet FPT-a podupire aktivnosti iz članka 4. stavka 2. točaka (h), (i) ili (j), podaci o pokazateljima za sudionike dostavljaju se samo ako su dostupni svi podaci koji se odnose na tog sudionika koji se zahtijevaju u skladu s Prilogom III.
4. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 10. radi izmjene Priloga III. kako bi izvršila potrebne prilagodbe popisa pokazatelja koji se upotrebljava.

*Članak 9.
Financijski ispravci*

Ako Komisija na temelju ispitivanja završnog izvješća o uspješnosti programa zaključi da nije ostvareno najmanje 65 % ciljne vrijednosti utvrđene za jedan pokazatelj ili više pokazatelja ostvarenja ili rezultata za sredstva FPT-a, Komisija može izvršiti financijske ispravke u skladu s člankom [98.] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama] tako da se smanji potpora iz FPT-a predmetnom prioritetu razmjerno postignućima.

*Članak 10.
Izvršavanje delegiranih ovlasti*

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 8. stavka 4. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od [datuma stupanja na snagu ove Uredbe].
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 8. stavka 4. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim doneše delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 8. stavka 4. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

*Članak 11.
Stupanje na snagu*

Ova Uredba stupa na snagu [dvadesetog] dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.
Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednik*

*Za Vijeće
Predsjednik*

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju

1.2. Odgovarajuća područja politike (*klaster programa*)

Djelovanje u području okoliša i klime u očekivanju odobrenja prijedlogâ VFO-a

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

X novo djelovanje

- novo djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja¹⁸
- produženje postojećeg djelovanja
- spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.4. Osnova prijedloga/inicijative

1.4.1. Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative

Druga polovica 2020. – donošenje Uredbe

Počevši od 2020. – priprema teritorijalnih planova za pravednu tranziciju u državama članicama

Tijekom 2021. – donošenje programa i početak njihove provedbe

1.4.2. Dodana vrijednost angažmana Unije (može proizlaziti iz raznih čimbenika, npr. bolje koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke, „dodata vrijednost angažmana Unije“ vrijednost je intervencije Unije koja je dodana vrijednosti koju bi države članice inače ostvarile svojim zasebnim djelovanjima.

Djelovanje EU-a povezano s Fondom za pravednu tranziciju opravdano je ciljevima utvrđenima u članku 174. UFEU-a u kojem se navodi da se posebna pozornost poklanja područjima zahvaćenima industrijskom tranzicijom i regijama koje su izložene ozbiljnim i trajnim poteškoćama.

Tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu izazov je za sve države članice. Bit će posebno zahtjevna za one države članice koje se u velikoj mjeri oslanjaju na fosilna goriva ili industrije s visokim emisijama stakleničkih plinova koje će se postupno ukinuti ili će na njih snažno utjecati tranzicija te kojima nedostaje financijskih sredstava za prilagodbu radi postizanja klimatske neutralnosti. FPT

¹⁸

Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

pomaže u prevladavanju izazova povezanih s tranzicijom i proširuje fiskalni kapacitet država članica na provedbu potrebnih ulaganja i djelovanja.

1.4.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Već su se poduzela djelovanja na razini Unije u okviru inicijativa za rudarske regije u tranziciji i pilot-aktivnosti za regije u industrijskoj tranziciji za promicanje energetske i klimatske tranzicije. Iako je Fond za pravednu tranziciju usmjeren na veće ciljeve i pruža integriraniji pristup, za njegovo bi se programiranje i provedbu mogle iskoristiti pouke stečene u provedbi tih inicijativa.

Prvo, u okviru inicijative za rudarske regije u tranziciji podupire se tranzicija u 21 pilot-regiji s gospodarstvima koja u velikoj mjeri ovise o ugljenu. Pitanje strukturnih promjena rješava se holističkim pristupom koji obuhvaća gospodarsku, industrijsku, tehnološku i socijalnu dimenziju procesa preobrazbe, uz sudjelovanje lokalnih aktera i u bliskom partnerstvu s njima.

Potpore je usmjerena na gospodarsku preobrazbu u skladu sa strategijama pametne specijalizacije (npr. potpora MSP-ovima, poslovni inkubatori, inovacije i suradnja industrije i istraživača), prekvalifikaciju radnika koji su tradicionalno zaposleni u sektorima povezanim s ugljenom te promicanje energetske učinkovitosti i alternativnih obnovljivih izvora energije.

Uspjeh inicijative temelji se na odgovornosti predmetnih država članica i regija. Na to se primjenjuju zahtjevi za nacionalno sufinanciranje u okviru podijeljenog upravljanja i uključivanje partnera u strategiju razvoja.

Slično tome, kako bi se pomoglo regijama EU-a u upravljanju tranzicijom prema održivijem niskougljičnom gospodarstvu, posebna je potpora ponuđena za poticanje inovacija, uklanjanje prepreka za ulaganja i razvoj odgovarajućih vještina kod građana te upravljanje industrijskim promjenama potaknutima energetskom tranzicijom i tranzicijom zbog klimatskih promjena. U okviru pilot-aktivnosti za regije u industrijskoj tranziciji pruža se potpora stručnjaka Komisije kao i tehnička pomoć iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Za potporu EU-a odabранo je 12 regija.

1.4.4. Usklađenost i moguća sinergija s ostalim odgovarajućim instrumentima

Ostvarenje i provedba Fonda za pravednu tranziciju bit će uređeni Uredbom o zajedničkim odredbama kojom se među ostalim uređuje i Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond plus. Stoga će komplementarnost i sinergije s tim fondovima biti iznimno snažne, među ostalim zahvaljujući namjenskim prijenosima iz dvaju fondova kohezijske politike. Usto, Fond za pravednu tranziciju pomno će se koordinirati s drugim stupovima mehanizma za pravednu tranziciju. Očekuje se da će Fond ostvariti rezultate u okviru europskog novog zelenog plana i Plana ulaganja za održivu Europu. Ujedno će imati snažne poveznice s inicijativama iz točke 1.4.3.

1.5. Trajanje i finansijski učinak

X ograničeno trajanje

- na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG
- **X** finansijski učinak od 2021. do 2027. za odobrena sredstva za preuzete obveze i razdoblje od 2021. do nakon 2027. za odobrena sredstva za plaćanje.

□ neograničeno trajanje

- provedba s početnim razdobljem od GGGG do GGGG,
- nakon čega slijedi redovna provedba.

1.6. Predviđeni načini upravljanja¹⁹

□ Izravno upravljanje koje provodi Komisija

- putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije;
- putem izvršnih agencija

X Podijeljeno upravljanje s državama članicama

□ Neizravno upravljanje povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna

- trećim zemljama ili tijelima koja su one odredile;
- međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti);
- EIB-u i Europskom investicijskom fondu;
- tijelima iz članaka 70. i 71. Finansijske uredbe;
- tijelima javnog prava;
- tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge u mjeri u kojoj daju odgovarajuća finansijska jamstva;
- tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i koja daju odgovarajuća finansijska jamstva;
- osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnog aktu.
- *Ako je označeno više načina upravljanja, pojedinosti navesti u odjeljku „Napomene”.*

---

¹⁹

Informacije o načinima upravljanja i upućivanje na Finansijsku uredbu dostupne su na internetskoj stranici BudgWeb:

<https://myintracom.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila nadzora i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Sustav praćenja i pravila izvješćivanja bit će uređeni Uredbom o zajedničkim odredbama i bit će jednaki onima koji se primjenjuju na ostalih sedam fondova s podijeljenim upravljanjem u okviru Uredbe o zajedničkim odredbama.

Pravila iz Uredbe o zajedničkim odredbama temelje se na primjerima najbolje prakse iz razdoblja 2014.–2020. i nastavit će se temeljiti na sustavu podijeljenog upravljanja. Odbori za praćenje uspostavljeni za svaki program imat će istaknutiju ulogu u nadziranju uspješnosti programa i svih čimbenika koji utječu na provedbu. Radi transparentnosti dokumenti koji se dostavljaju odborima za praćenje bit će javno dostupni. Sastanci Komisije i država članica u okviru godišnjeg pregleda uspješnosti nadopunjaju sustav. Primjenjivat će se zahtjev za završno izvješće o uspješnosti.

Definicija zajednički primjenjivih pokazatelja pridonijet će dostupnosti informacija o praćenju koje se mogu objediniti na razini Unije. Ti su pokazatelji utvrđeni zasebno za Fond za pravednu tranziciju, ali u usklađenom okviru s pokazateljima koji se predlažu za Europski fond za regionalni razvoj.

Elektronički podaci omogućuju kombinaciju pojednostavnjenja i transparentnosti. U programskom razdoblju 2014.-2020. bilo je potrebno uspostaviti elektronički sustav za razmjenu podataka između korisnika i upravljačkih tijela, kao i između različitih tijela sustava upravljanja i kontrole. Trenutačna se uredba nadovezuje na navedeno te se u njoj dodatno razvijaju određeni aspekti u smislu prikupljanja podataka. Svi podaci koji su nužni za praćenje napretka u provedbi, među ostalima podaci o rezultatima i uspješnosti programa, sada se dostavljaju elektronički.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. *Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole*

Sustav upravljanja i kontrole bit će uređen Uredbom o zajedničkim odredbama i bit će jednak onima koji se primjenjuju na ostalih sedam fondova s podijeljenim upravljanjem u okviru Uredbe o zajedničkim odredbama.

S obzirom na pozitivne rezultate smanjenja stopa pogreške o kojima je obavijestio Europski revizorski sud (i nesigurnost koja proizlazi iz činjenice da nije bilo uspostavljeno za cijeli ciklus provedbe programa, zbog čega se konačni zaključci o svim njegovim aspektima ne mogu donijeti) potrebno je zadržati postojeća temeljna načela sustava upravljanja i kontrole i pravila o finansijskom upravljanju za razdoblje 2014.–2020.

Međutim, potrebno je i prepoznati odgodu početka provedbe za razdoblje 2014.–2020. i ponekad nepotrebna administrativna opterećenja koja su uvedena pojedinim zahtjevima. Stoga se predlaže da se zadaće i odgovornosti različitih tijela u sustavu upravljanja i kontrole utvrde na jasniji način, posebno s obzirom na odabir operacija i zahteve kako bi se osigurala usklađenost s načelima dobrog finansijskog upravljanja.

Sve pojedinosti i sekundarna pravila kao što su ona prethodno navedena u sekundarnom zakonodavstvu uključeni su u zakonodavni tekst kako bi se osigurala predvidljivost. Nema zahtjeva za pokretanje postupka imenovanja; odredbama se promiče proširenje postojećih sustava. Viši stupanj pojednostavljenja predložen je za programe sa sustavom upravljanja i kontrole koji dobro funkcionira i prethodnim dobrim rezultatima. Objasnjeni su i zahtjevi u pogledu provjera upravljanja temeljenih na riziku, mehanizama jedinstvene revizije, kao i u području minimalnih zahtjeva za manje programe ako bi mogla biti potrebna upotreba metode nestatističkog uzorkovanja.

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima radi smanjivanja tih rizika*

Promjenama i mogućnostima pojednostavljenja koje Komisija razmatra za razdoblje nakon 2020. uzimaju se u obzir razne preporuke Revizorskog suda za pripremu zakonodavstva poslije 2020. godine, posebno one kojima se poziva na ponovno razmatranje oblikovanja provedbenog mehanizma za fondove (Preporuka 1 revizije 2015/AUD/0195) uzimajući u obzir prijedloge skupine na visokoj razini.

Visoke stope pogreške u prošlosti često su bile povezane s nedostatkom pravne sigurnosti i različitim tumačenjima istih pravila o upravljanju, primjerice u području javne nabave. Komisija uvodi nekoliko aspekata u novi prijedlog Uredbe o zajedničkim odredbama, kao što su provjere upravljanja temeljene na riziku, revizijska strategija na temelju rizika, pravila o proporcionalnoj potrebi za statističkim uzorkovanjem i posebne odredbe koje se odnose na proporcionalnost kontrole i oslanjanje na nacionalne sustave itd.

Detaljnim prilozima o relevantnim aspektima sustava upravljanja i kontrole namjerava se osigurati pravna sigurnost bez potrebe za naknadnim sekundarnim zakonodavnim aktima ili opsežnim smjernicama koji obično prate donošenje Uredbe o zajedničkim odredbama.

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrole (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Zbog prevelike složenosti i sklonosti pogreškama s visokim troškovima na svim razinama kontrole trenutačni je provedbeni mehanizam u podijeljenom upravljanju, među ostalima, ponekad kritizirao i Revizorski sud. Komisija je sve te ključne elemente pažljivo razmotriła s ciljem pronalaženja prave ravnoteže između odgovornosti, pojednostavljenja i učinkovitosti.

Pojednostavljenje je uvedeno kako bi se spriječio rizik od preklapanja kontrola koje se nad korisnicima provode na različitim razinama i preklapanja među različitim uspostavljenim funkcijama upravljanja i kontrole. Primjerice, za razdoblje nakon 2020., tijela za ovjeravanje (trenutačno njih više od 210) zamjenjuju se računovodstvenom funkcijom uz koju se u budućnosti kontrole neće moći udvostručavati. Uz to, predlaže se racionalizacija revizijskih aktivnosti uz smanjenje revizija operacija koje se provode na razini korisnika. Predviđene su posebne odredbe o pojačanim proporcionalnim mehanizmima, uzimajući u obzir prijašnje djelotvorno funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole programa.

U smislu ciljane razine uvjerenja, u fazi zakonodavnih prijedloga stopa pogreške nastoji se održati ispod praga značajnosti od 2 %. Drugačiji bi se prag značajnosti

mogao razmotriti samo od slučaja do slučaja u kontekstu zakonodavne rasprave, naročito ako zakonodavno tijelo ne bi (u potpunosti) prihvatiло predložena pojednostavljenja programa i/ili ako bi ograničilo kontrole, što bi imalo posljedice na očekivanu stopu pogreške.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevara.

Komisija i dalje razmatra daljnje jačanje svih mjera koje su uspostavila upravljačka tijela u svrhu sprečavanja prijevara i nepravilnosti nakon 2020.

Upravljačka tijela morat će održavati djelotvorne i razmjerne mјere i postupke za borbu protiv prijevara, posebno uzimajući u obzir utvrđene rizike od prijevara.

E-kohezija i interaktivni informacijski sustavi ostaju glavni zahtjevi za budućnost. Upravljačkim će se tijelima omogućiti da prošire postupke i sustave za sprečavanje nepravilnosti i prijevara koji su uspostavljeni.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslov višegodišnjeg finansijskog okvira i predložene nove proračunske linije rashoda

Naslov višegodišnjeg finansijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos				
			Dif./nedif. ²⁰	zemalja EFTA-e ²¹	zemalja kandidatkinj a ²²	trećih zemalja	u smislu članka [21. stavka 2. točke (b)] Financijske uredbe
03. Prirodni resursi i okoliš	XX.XX Fond za pravednu tranziciju (FPT)	Dif.		NE	NE	NE	NE

²⁰ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

²¹ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

²² Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni učinak na rashode

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na rashode

U milijunima EUR u cijenama iz 2018. (do trećeg decimalnog mjesta)

Naslov višegodišnjeg finansijskog okvira:	03.	Prirodni resursi i okoliš
---	-----	---------------------------

			2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	Nakon 2027.	UKUPNO
XX.XX Fond za pravednu tranziciju (FPT)	Obveze	(1)	1 036,000	1 047,000	1 059,000	1 071,000	1 083,000	1 095,000	1 109,000		7 500,000
	Plaćanja	(2)	43,051	48,460	436,016	539,405	944,231	1 221,051	1 194,277	3 073,509	7 500,000
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice programa ²³	Obveze = plaćanja	(3)									
UKUPNA odobrena sredstva za omotnicu programa	Obveze	=1+3	1 036,000	1 047,000	1 059,000	1 071,000	1 083,000	1 095,000	1 109,000		7 500,000
	Plaćanja	=2+3	43,051	48,460	436,016	539,405	944,231	1 221,051	1 194,277	3 073,509	7 500,000

Naslov višegodišnjeg finansijskog okvira:	7	, „Administrativni rashodi“
---	---	-----------------------------

U ovaj se dio unose „administrativni proračunski podaci”, koji se najprije unose u [prilog zakonodavnom finansijskom izvještaju](#), koji se učitava u sustav DECIDE za potrebe savjetovanja među službama.

²³ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	Nakon 2027.	UKUPNO
Ljudski resursi		3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300		23 100
Ostali administrativni rashodi										
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7 višegodišnjeg finansijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300		23 100

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	Nakon 2027.	UKUPN O
UKUPNA odobrena sredstva iz svih naslova višegodišnjeg finansijskog okvira	Obveze	1 039,300	1 050,300	1 062,300	1 074,300	1 086,300	1 098,300	1 112,300		7 523,100
	Plaćanja	46,351	51,760	439,316	542,705	947,531	1 224,351	1 197,577	3 076,809	7 523,100

3.2.2. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.
- X Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Godine	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

NASLOV 7 višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100
Ostali administrativni rashodi								
Medubroj za NASLOV 7 višegodišnjeg financijskog okvira	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100

Izvan NASLOVA 7²⁴ višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi								
Ostali administrativni rashodi								
Medubroj izvan NASLOVA 7 višegodišnjeg financijskog okvira								

UKUPNO	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100
---------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, bilo kojim dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

²⁴

Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijedlozi linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

3.2.2.1. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- X Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

Godine	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)							
Sjedište i predstavništva Komisije	22	22	22	22	22	22	22
Delegacije							
Istraživanje							
• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV) – UO, LO, UNS, UsO i MSD²⁵							
Naslov 7							
Financirano iz NASLOVA 7 višegodišnjeg finansijskog okvira	– u sjedištima						
	– u delegacijama						
Financirano iz omotnice programa ²⁶	– u sjedištima						
	– u delegacijama						
Istraživanje							
Ostalo (navesti)							
UKUPNO	22	22	22	22	22	22	22

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem glavne uprave kojemu je već povjerenio upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	<ul style="list-style-type: none"> • Doprinijeti analizi, dogovoru, izmjeni i/ili pripremi prijedloga odobrenja za programe i/ili projekte u državama članicama. • Doprinijeti upravljanju, praćenju i ocjenjivanju provedbe odobrenih programa/projekata. • Jamčiti poštovanje pravila o provođenju programa.
Vanjsko osoblje	

²⁵ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

²⁶ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA“).

3.2.3. Doprinos trećih strana

U prijedlogu/inicijativi:

- ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u financiranju
- predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Godine	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	UKUPNO
Navesti tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- Prijedlog/inicijativa nema finansijski učinak na prihode.
- Prijedlog/inicijativa ima sljedeći finansijski učinak:
  - na vlastita sredstva
  - na ostale prihode

navesti ako su prihodi dodijeljeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska linija prihoda:	Učinak prijedloga/inicijative ²⁷						
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
Članak							

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije).

²⁷

Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi umanjeni za 20 % na ime troškova naplate.